

zaaknummer 2012 T940

22 augustus 2013

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. H.J.P.M. van Berckel- van der Rijken,
advocaat te Breda

tegen:

(wijlen) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven priester van het Aartsbisdom Utrecht,
rector van de [Stichting] te [plaats].

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 4 april 2013.

Op 22 mei 2013 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], Hoofd Bureau Officialaat Aartsbisdom Utrecht, met als bijlage een brief d.d. 3 mei 2013 van broeder [naam].

Op 6 augustus 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Van Berckel-van der Rijken voornoemd.

Namens het Aartsbisdom is verschenen [naam] voornoemd.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager stelt dat hij in de periode 1968 tot 1972 langdurig seksueel is misbruikt door aangeklaagde, die werkzaam was als rector van de [Stichting] in [plaats].

Klager voert daartoe aan dat hij na een verhuizing in de vijfde klas van de [school] in [plaats] kwam en via school in een koortje is gekomen. Dit koortje zong bij de Mis in de [stichting] een katholieke psychiatrische instelling. Aangeklaagde was verantwoordelijk voor het kerkelijk gebeuren bij de Stichting.

Klager werd door aangeklaagde uit het koortje gepikt en gevraagd om te helpen met de voorbereiding van de mis. Klager was geen misdienaar, maar was verguld met de opdracht. Zo mocht klager ook op het orgel spelen in een lege kerk en mocht hij de klokken luiden. Na

afloop mocht klager mee naar de villa waar aangeklaagde kamers had, een grote zitwerkkamer en een slaapkamer. Klager kreeg limonade en koekjes en mocht af en toe spelen in de roeiboot die vóór de villa in de vijver lag. Ook mocht klager de auto van aangeklaagde wassen. Klager herinnert zich dat hij al deze aandacht prettig vond. Klager komt uit een groot gezin en juist in deze periode werd de jongste broer van klager geboren, die het syndroom van Down bleek te hebben, waardoor er weinig aandacht van de ouders voor klager overbleef.

Het misbruik vond plaats in beide kamers van aangeklaagde. Klager zat op de bank in de zitkamer en aangeklaagde begon dan wat te stoeien met klager. Dat vond klager nog leuk. Dat stoeien echter ging al snel over in nauwer lichamelijk contact, waarbij aangeklaagde bovenop klager ging liggen op de bank. Klager probeerde zich dan te verweren, maar, alsof het een spelletje betrof, werd klager al stoeiend achterna gezeten en meegetrokken naar de slaapkamer, waarvan de deur op slot ging. Eenmaal op bed getrokken likte aangeklaagde het gezicht van klager en probeerde met zijn tong in de mond van klager te komen. Aangeklaagde trok de broek van klager naar beneden, net als zijn eigen broek. Klager onderging dit zeer passief. Aangeklaagde nam de penis van klager in zijn mond en bevredigde intussen zichzelf. Het is aangeklaagde niet gelukt om klager te bevredigen. Er vond geen penetratie plaats. Het gebeurde overigens niet altijd dat de broek van klager uitging. Soms werd klager alleen betast, maar altijd ging de hand van aangeklaagde in de broek van klager. Na de daad waste aangeklaagde zijn handen in het wasbakje op de kamer en ging vervolgens weer achter zijn bureau zitten, waarna klager kon vertrekken. Slechts eenmaal heeft aangeklaagde verzucht dat dit eigenlijk niet kon, aldus klager.

Gedurende lange tijd vonden deze wekelijkse gebeurtenissen plaats, elke zondag na de mis, maar ook op andere momenten in de week. Klager ging steeds weer naar aangeklaagde. Klager omschrijft dit als het gevoel van een soort web, waaruit hij niet meer weg kon.

De ouders van klager waren zeer katholiek. Zij zongen ook in het kerkkoor. Zo kwam aangeklaagde ook regelmatig bij de ouders van klager thuis. Het was voor klager onmogelijk om te praten met zijn ouders over het misbruik, maar klager durfde ook niet te stoppen met zijn bezoek aan aangeklaagde, omdat hij dan uitleg aan zijn ouders zou moeten geven, hetgeen hij ook niet wilde.

De handelingen stopten toen klager een jaar of vijftien was, een vriendinnetje kreeg en geen tijd meer had voor de Stichting. Door de banden met de familie van klager, heeft aangeklaagde nog het huwelijk van klager ingezegend. Ook hiertegen heeft klager zich niet kunnen verzetten. Klager heeft wel gedurfd om enkele jaren later aangeklaagde te weigeren bij de doop van zijn kinderen.

2.2 Klager heeft jarenlang gezwegen over het misbruik. Voor het eerst heeft klager er met zijn (inmiddels ex-)vrouw over gesproken. Zij wilde echter niets van het gebeuren weten.

Pas ongeveer een jaar geleden heeft klager aan zijn moeder en zijn jongste zus verteld wat er in het verleden is gebeurd. Afgelopen jaar heeft klager zijn kinderen ingelicht over het misbruik in zijn vroege jeugd.

Daarbij weet klager zich te herinneren dat een zekere broeder [naam] ook in de villa woonde. Mogelijk heeft deze het een en ander gemerkt van hetgeen zich afspeelde in de kamer van aangeklaagde en kan hij daarover verklaren.

Mr. Van Berckel-van der Rijken voornoemd heeft ter zitting verklaard dat er formeel geen andere klachten tegen aangeklaagde bekend zijn, maar dat zij contact heeft gezocht met de juridisch adviseur van [naam] (bekend onder zaaknummer 2010 T161(2)). In het door [naam] ingediende klaagschrift tegen een andere aangeklaagde wordt namelijk wel geschreven: "Met de heer [naam] is het ook twee of drie keer gebeurd". Mr. Van Berckel-van der Rijken heeft de juridisch adviseur (nog) niet om een schriftelijke verklaring gevraagd.

Ten slotte heeft klager verklaard dat hij via de website van KLOK iemand heeft ontmoet, die ook door aangeklaagde is misbruikt, toen deze leraar was op een school in [plaats]. Klager heeft op een schriftelijk verzoek daartoe geen antwoord gekregen van deze klager.

Bovendien heeft klager nog pogingen gedaan om twee zusjes te achterhalen, waarvan klager zeker meende te weten dat aangeklaagde één van hen in de borsten had geknepen. Ook deze poging heeft geen reactie opgeleverd .

2.3 In de loop der jaren is het voor klager steeds meer duidelijk geworden wat het misbruik voor invloed op zijn leven heeft gehad en nog steeds heeft. Klager heeft het misbruik proberen weg te stoppen, maar bij pieken kwamen de nare gevoelens toch weer omhoog. Toen de eigen kinderen van klager dezelfde leeftijd hadden als waarop klager werd misbruikt, werd klager radeloos van het bedenken van manieren om zijn kinderen voor dit soort mensen te behoeden, en juist tegen mensen die aardig voor hen zijn, maar meer en andere dingen van hen willen.

Na de middelbare school is klager [functie] geworden. In 2010 is klager wegens stress gestopt.

Klager heeft jarenlang een groot gebrek aan zelfvertrouwen gehad. Klager heeft te kampen met bindingsangst, waardoor hij niet goed in staat is relaties te behouden. Daarnaast schaamt klager zich en voelt hij zich schuldig. Hij heeft last van woede uitbarstingen en depressiviteit. Klager heeft regelmatig aan zelfmoord gedacht. Hij wilde met zijn klachten niet naar een therapeut, omdat hij niet wilde graven in zijn verleden, zodat alle ellende naar boven zou komen. De aandacht rond de Commissie Deetman deed klager besluiten om een klacht bij Hulp en Recht in te dienen. Op advies van een vriendin is klager op dat moment het alternatieve hulpverleningscircuit ingegaan, maar dat heeft hij niet kunnen volhouden. Op advies van een psycholoog van het Meldpunt krijgt klager momenteel twee maal per maand psychotherapie bij [instelling]. Ter zitting heeft klager zijn verhaal geëmotioneerd gedaan.

2.4 Klager wil met deze klachtenprocedure bereiken dat binnen de kerk bekend wordt wat aangeklaagde klager heeft aangedaan. Klager zoekt erkenning en wil dat zijn klacht ook anderen kan steunen. Wanneer zijn klacht wordt erkend, wil klager aanspraak maken op een financiële compensatie.

3. Het verweer/ De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven.

Mr. [naam] heeft in zijn schriftelijke reactie aangegeven dat hij broeder [naam], algemene overste van de [congregatie] om nadere informatie heeft verzocht. Deze heeft broeder [naam] om een reactie gevraagd. Broeder [naam] heeft op 19 april 2013 schriftelijk verklaard dat hij sinds 1968 woont in de villa op het terrein van de [stichting] in welke villa aangeklaagde de beschikking had over een eet- en slaapkamer, als ook over een ruime woon- en werkkamer, waar hij zowel beroepsmatig als privé mensen ontving. Broeder [naam] heeft nooit van wie dan ook vernomen dat aangeklaagde zich schuldig zou hebben gemaakt aan seksueel misbruik. Wel herinnert broeder [naam] zich, dat hij aangeklaagde ooit heeft aangesproken op het feit dat hij zoveel jongelui in zijn kamer ontving. Aangeklaagde bleek hiervoor niet erg ontvankelijk.

Mr. [naam] concludeert dat de bezorgdheid van broeder [naam] in combinatie met de terloopse vermelding in de zaak 2010 T161 de klacht van klager aannemelijk maken.

Ter zitting heeft mr. [naam] verklaard dat hij onder de indruk is van de verwoestende invloed van het door klager ondergane seksueel misbruik en dat er van de zijde van de Kerk geen

behoefte is aan nader steunbewijs in deze zaak. Mr. Van Tol betuigt tot slot oprecht spijt en biedt zijn verontschuldigen aan voor hetgeen aangeklaagde klager heeft aangedaan.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3 Er zijn ongeveer vijfenveertig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden. De Klachtencommissie acht aannemelijk dat klager van 1968 tot 1972 door aangeklaagde in de villa in [plaats], waar aangeklaagde kamers had, seksueel is misbruikt. De Klachtencommissie gaat ervan uit dat aangeklaagde klager heeft gelikt en gezoend, waarbij aangeklaagde probeerde in de mond van klager te komen, dat aangeklaagde hierbij altijd in de broek van klager tastte om zijn geslachtsdeel te beroeren, dat aangeklaagde vaak de broek van klager en zijn eigen broek naar beneden trok, waarbij aangeklaagde de penis van klager in zijn mond nam, terwijl aangeklaagde zichzelf bevredigde. De Klachtencommissie acht aannemelijk dat deze handelingen in de genoemde jaren meerdere keren per week plaatsvonden.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de indrukwekkende wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door de melding in de zaak 2010 T161, waarin wordt vermeld: “Met de heer [naam] is het (seksueel misbruik) ook twee of drie keer gebeurd”. De Klachtencommissie is zich ervan bewust dat klager in deze zaak geen klacht tegen dezelfde aangeklaagde heeft willen indienen.

De Klachtencommissie hecht voorts waarde aan de verklaring van broeder [naam], dat aangeklaagde aangeklaagde altijd zoveel jongelui op zijn kamer ontving en dat hij aangeklaagde daarop heeft aangesproken. .

Gelet op het voorgaande, als ook rekening houdend met de inhoudelijke reactie van mr. [naam], waaruit blijkt dat door het Bisdom niet wordt getwijfeld aan de verklaring van klager, acht de Klachtencommissie dan ook aannemelijk dat het seksueel misbruik zoals door klager gesteld, heeft plaatsgevonden. De Klachtencommissie zal dan ook adviseren de klacht gegrond te verklaren.

4.3 Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas net twaalf jaar oud.

Aangeklaagde heeft misbruik gemaakt van zijn gezag en van het vertrouwen dat klager in aangeklaagde moest kunnen stellen. Aangeklaagde heeft aanvankelijk zijn best gedaan genegenheid van klager te verkrijgen en later heeft aangeklaagde het opgebouwde vertrouwen danig misbruikt. .

4.4 Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.5 Over het verzoek van klager om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Bisschop van Utrecht de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 22 augustus 2013 door mr. H.J. Schepen, voorzitter, prof.dr. H.B.M. van de Wiel en mr. P.A. Schaafsma, leden, bijgestaan door mr. I.C.T.M. Jongens-Manders, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de Bisschop van Utrecht ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Bisschop en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de Bisschop binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies heeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de Bisschop daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Bisschop.